תניא כוותיה דרבא [1]איש [6]פרט לקטן [1]אשר ישכב את אשת אביו משמע בין אשת אביו שהיא אמו ובין אשת אביו שלא אמו אמו שאינה אשת אביו מניין ת"ל [1]ערות אביו גלה מופנה להקיש ולדון ממנו גזרה שוה [1]מות יומתו בסקילה [3]אתה אומר בסקילה או אינו אלא באחת מכל מיתות האמורות בתורה נאמר כאן דמיהם בם ונאמר באוב וידעוני [2]דמיהם בם [3]מה להלן בסקילה אף כאן בסקילה עונש שמענו אזהרה מניין ת"ל [3]ערות אביך לא תגלה ערות אביך זו אשת אביך אתה אומר אשת אביך או אינו אלא ערות אביך ממש נאמר כאן ערות אביך לא תגלה ונאמר להלן [1]ערות אביו גלה מה להלן באישות הכתוב מדבר אף כאן באישות הכתוב מדבר ומשמע בין אשת אביו שהיא אמו בין אשת אביו שאינה אמו אמו שאינה אשת אביו מניין תלמוד לומר [3]ערות אמך לא תגלה אין לי אלא באזהרה שעשה הכתוב אמו שאינה אשת אביו כאמו שהיא אשת אביו עונש מניין נאמר כאן ערות אביך לא תגלה ונאמר להלן ערות אביו גלה מה באזהרה עשה הכתוב אמו שאינה אשת אביו כאמו שהיא אשת אביו אף בעונש עשה הכתוב אמו שאינה אשת אביו כאמו שהיא אשת אביו [3]אמך היא משום אמו אתה מחייבו ואי אתה מחייבו משום אשת אב ורבנן ערות אביך ממש האי [4]מואת זכר נפקא לחייב עליו שתים וכדרב יהודה [7]דאמר רב יהודה נכרי הבא על אביו חייב שתים הבא על אחי אביו חייב שתים אמר רבא מסתברא מילתא דרב יהודה בישראל בשוגג ובקרבן והאי דקאמר נכרי [8]לישנא מעליא הוא דאי סלקא דעתך נכרי ממש דינו מאי ניהו קטלא בתרי קטלי קטלת ליה תניא נמי הכי [9]הבא על אביו חייב שתים הבא על אחי אביו חייב שתים איכא דאמרי דלא כרבי יהודה ואיכא דאמרי אפילו תימא רבי יהודה ומייתי לה בק"ו מאחי אביו ומה אחי אביו דקורבה דאביו הוא חייב שתים אביו לא כ"ש [10]וקמיפלגי בפלוגתא דאביי ורבא מר סבר עונשין מן הדין ומר סבר [11]אין עונשין מן הדין ורבנן אזהרה לאשת אביו מנא להו נפקא להו [5]מערות אשת אביך לא תגלה ור' יהודה ההוא מיבעי ליה לאזהרה לאשת אביו לאחר מיתה ורבנן ההוא מסיפא דקרא נפקא ערות אביך היא ורבי יהודה ההוא מיבעי ליה משום אשת אב אתה מחייבו ואי אתה מחייבו משום אשת איש והאנן תנן הבא על אשת אב חייב עליה משום אשת אב ומשום אשת איש בין בחיי אביו בין לאחר מיתת אביו ולא פליג רבי יהודה אמר אביי פליג בברייתא ורבנן עונש דאשת אביו לאחר מיתה מנא להו בשלמא רבי יהודה מייתי לה בגזרה שוה אלא רבנן מנא להו אמרי לך ההוא ערות אביו גלה דמפיק לה רבי יהודה לגזירה שוה מפקי ליה אינהו לעונש דאשת אביו לאחר מיתה ורבנן עונש לאמו שאינה אשת אביו מנא להו אמר רב שישא בריה דרב אידי אמר קרא אמך היא עשאה הכתוב לאמו שאינה אשת אביו כאמו שהיא אשת אביו: הבא על כלתו כו': ולחייב נמי משום אשת בנו אמר אביי פתח הכתוב בכלתו וסיים באשת בנו לומר לך זו היא כלתו זו היא אשת בנו: **מתני'** [12]הבא על הזכור ועל הבהמה והאשה המביאה את הבהמה [13]בסקילה אם אדם חטא בהמה מה חטאה אלא לפי שבאה לאדם תקלה על ידה לפיכך אמר הכתוב תסקל ד"א שלא תהא בהמה עוברת בשוק ויאמרו זו היא שנסקל פלוני על ידה: **גמ'** זכר מנא לן דת"ר [6]איש [1]פרט לקטן אשר ישכב את זכר [1]בין גדול בין קטן משכבי אשה [2]מגיד לך הכתוב ששני משכבות באשה א"ר ישמעאל הרי זה [3]בא ללמד ונמצא למד מות יומתו בסקילה אתה אומר בסקילה או אינו אלא באחת מכל מיתות האמורות בתורה [3]נאמר כאן דמיהם בם ונאמר באוב וידעוני דמיהם בם מה להלן בסקילה אף כאן בסקילה עונש לאמו שאינה אשת אביו מנא להו אמר רב שישא בריה דרב אידי אמר קרא אמך היא עשאה הכתוב לאמו שאינה אשת אביו כאמו שהיא אשת אביו: **גמ'** [4]מדלא כתיב אים לא חלק בנשכבים בין גדול בין קטן להתחייב השוכב עליה ואשמעינן דלא בעינן תרוייהו בני עונשין ומינה נמי ילפינן דאי הוה נשכב גדול ושוכב קטן כגון בן תשע שנים ויום אחד דביאתו ביאה ולאו [5]בני עונשין הוא ומחייב נשכב: **משכבי אשה.** שתי משכבות יש באשה שוין זה לזה לחייב בכל עריות דכרכה ושלא כדרכה: **ה"נ בא ללמד.** על זכר שחייב אפילו שלא כדרכה: **ונמצא למד.** למשכב זכור לא אילטריך קרא דפשיטא לן דכל משכב זכר שלא כדרכו הוא שלא אמר משכבי לאשמועינן אתא דהבא על אשה בין כדרכה בין שלא כדרכה חייב:

וגם

הבא על אביו חייב ב' **הבא** על אחי אביו חייב ב'. תימה דלא תני להו בכלל ל"ו כריתות כיון דאי עביד בהדייהו חייב על כל אחת ואחת ובירושלמי פריך לה בפרקא ומשני כל שום זכור אחד: **לומר** לך זו היא כלתו וזו היא אשת בנו. אמר דהדר כתבה לחייב עליה אף לאחר מיתה כדפ"ה ות"ת אזהרה שמענו עונש לאחר מיתה מנ"ל דלעיל אינטריך קרא לעונש ואזהרה דאשת אב לאחר מיתה וי"ל דנפ"ל מג"ש דדמיהם מאשת אב דענש לאחר מיתה כמחייב:

[6]**הבא** על הזכר ועל הבהמה. הא דלא קתני והביא בהמה עליו משום דלא כתיב בהדיא אלא מדרשא והא דלא קתני והביא זכר עליו אף על גב דכתיב בהדיא שייכה מות יומתו (ויקרא כ) אינא למימר דליענא דקרא נקט דכתיב (שם יח) ואת זכר לא תשכב:

עונש

מתני' [1]**א** מיי' פ"ד מהלכות שגגות הלכה ח:

ב מיי' פט"ו מהלכות סנהדרין הלכה י וס"ל מהלכות איסורי ביאה הלכה ל [והגי' יד טז]:

נא ג ד מיי' פ"ל מהל' איסורי ביאה הי"ד:

נב ה מיי' שם הלכה י [ס"ע אה"ע סי' כ סעי' ו כהגה]:

עין משפט נר מצוה

מסורת הש"ס

[1] [2] [3] [4] [5] [6] [7] [8] [9] [10] [11] [12] [13]

תורה אור השלם

1. וְאִישׁ אֲשֶׁר יִשְׁכַּב אֶת אֵשֶׁת אָבִיו עֶרְוַת אָבִיו גִּלָּה מוֹת יוּמְתוּ שְׁנֵיהֶם דְּמֵיהֶם בָּם: ויקרא כ יא
2. וְאִישׁ אוֹ אִשָּׁה כִּי יִהְיֶה בָהֶם אוֹב אוֹ יִדְּעֹנִי מוֹת יוּמָתוּ בָּאֶבֶן יִרְגְּמוּ אֹתָם דְּמֵיהֶם בָּם:
ויקרא כ כז
3. עֶרְוַת אָבִיךָ וְעֶרְוַת אִמְּךָ לֹא תְגַלֶּה אִמְּךָ הִוא לֹא תְגַלֶּה עֶרְוָתָהּ:
ויקרא יח ז
4. וְאֶת זֹכֶר לֹא תִשְׁכַּב מִשְׁכְּבֵי אִשָּׁה תּוֹעֵבָה הוּא: ויקרא יח כב
5. עֶרְוַת אֵשֶׁת אָבִיךָ לֹא תְגַלֶּה עֶרְוַת אָבִיךָ הִוא:
ויקרא יח ח
6. וְאִישׁ אֲשֶׁר יִשְׁכַּב אֶת זָכָר מִשְׁכְּבֵי אִשָּׁה תּוֹעֵבָה עָשׂוּ שְׁנֵיהֶם מוֹת יוּמָתוּ דְּמֵיהֶם בָּם: ויקרא כ יג

מוסף רש"י

מה להלן בסקילה. דכתיב נאמן ירגמו אותם (דקמן סז.). **לישנא מעליא הוא.** שמלוה ולרן נקרי הדעת לספר בלשון נקיה (פסחים ג.). אין עונשין מן הדין. מדין ק"ו, דיני ממונות ומצות עשה והלכות עבודה ופסולי קדשים אתה למד מק"ו אבל לא מזהירות ועונשין (חגיגה יא:).

סניף כוותיה. בתורת כהנים [6] דסתם ספרא ר' יהודה דערות אביך לרבי יהודה זו אשת אביך ואינ ליה גזירה שוה למילף מיניה עונש לאמו שאינה אשת אביו ואייתר ליה אמך היא להאי דרשה: **ס"ל ערות אביו גלה.** ומשמעות לא משמע אנוסה דהאי לאו ערות אביך [7] היא אלא מופנה הוא לגזירה שוה כדדרש בספר ומהאיא מיפוק לן עונש לאמו אנוסה כדמפקש בספרא: **מה להלן באישות הכתוב מדבר.** דהא דרשא דקרא אים אשר ישכב את אשת אביו כתיב ומשמע בין אשת אביו וכו' ואייב עליה משום אשת אב עד דאתא אמך היא דספרא ומיעטה ואוקמה לרישא דקרא על כרחיך באשת אביו שאינה אמו: **בעונש מניין.** היינו הך דאתאיל בה לעיל ושנקה: **אמך היא.** אריש דקרא מהדר לאפוקי ממשמעותיה והיכא דאשת אביו הויא אמו אינו חייב עליה משום אשת אב אלא משום אם: **ערות אביך ממש.** אבל אשת אב לא רמיזא הכא הלכך לא אתיא אמך היא דלקמן: **נכרי הבא על אביו.** מפרש ליה רבא דבישראל קאמר והא דנקט עובד כוכבים לישנא מעליא: **חייב שתים.** מואת זכר וערות אביך: **על אחי אביו.** מואת זכר וערות אמי אביך לא תגלה דמשמע ליה ממש: **בשוגג ובקרבן.** דכיון דאיכא שני נאוין חלוק חטאות ביניהם אע"ג דכרת אחת היא דנפקא לן במסכת מכות נאנו הן הלוקין (דף יד:) ברישיה דדרשינן אמותו יתירא לאלק כרת למפטס וסך דכתיב ביה שני נאוין וכרת אחת וה"ה לכל שני נאוין וכרת אחת: **דינו מאי ניהו קטלא.** ואפילו שוגג דקאמר לקמן (דף מז.) בהאי פירקא אזהרה שלהם זו היא מיתתם: **דלא כרבי יהודה.** דהא לא משמע ערות אביך ממש דאתיא גזירה שוה ואפיקתיה ממשמעותיה: **מאחי אביו.** דהכוא ודאי משמע ליה ממש דכתיב בגופיה [8] אל אחתו לא תקרב: **פלוגתא דאביי ורבא.** בעונשין מן הדין בנאנו הן הנסרפין [9]: **ואי אתה מחייבו משום אשת איש.** דכיון דמחייב עליה רישא דקרא משום אשת אב אב משמע נמי אשת איש ואתא היא ואפקיה: **ורבנן עונש באשת אב לאחר מיתה מנא להו.** אבל אזהרה כתוב בה בדדרשינן מדרשה למר ולמר: **בשלמא לרבי יהודה.** דליף עונש מאזהרה בגזירה שוה מייתי לה נמי בגזירה שוה אלא לרבנן מנא להו: **ערות אביו גלה.** גבי עונש כתיב: עונש באמו לא כתיב אלא באשת אב הוא דכתיב: **אמך היא.** בהוייתה היא כל דלדין שוין בה בין שהיא אשת אב בין שאינה אשת אביו: **ונחייב נמי משום אשת בנו.** דהא שני נאוין ושני שמות הן ערות בלתך לא תגלה אשת בנך היא לא תגלה ערותה (ויקרא יח): **וסיים באשת בנו.** דכתיב היא ומשמע היא האמורה בריש דקרא והאי דהדר וכתביה לחייב עליה אף לאחר מיתה: **מתני' תקלה.** מכשול עון: **גמ' אשר ישכב אם זכר.** מדלא כתיב אים לא חלק בנשכבים בין גדול בין קטן להתחייב השוכב עליה ואשמעינן דלא בעינן תרוייהו בני עונשין ומינה נמי ילפינן דאי הוה נשכב גדול ושוכב קטן כגון בן תשע שנים ויום אחד דביאתו ביאה ולאו [5] בני עונשין הוא ומחייב נשכב: **משכבי אשה.** שתי משכבות יש באשה שוין זה לזה לחייב בכל עריות דכרכה ושלא כדרכה: **ה"נ בא ללמד.** על זכר שחייב אפילו שלא כדרכה: **ונמצא למד.** למשכב זכור לא אילטריך קרא דפשיטא לן דכל משכב זכר שלא כדרכו הוא שלא אמר משכבי לאשמועינן אתא דהבא על אשה בין כדרכה בין שלא כדרכה חייב:

רבינו חננאל

תניא כוותיה דרבא איש פרט לקטן אשר ישכב את אשת אביו משמע בין אשת אביו שהיא אמו בין אשת אביו שאינה אמו אמו שאינה אשת אביו מניין ת"ל ערות אביו גילה מופנה להקיש ולדון ממנו ג"ש כו' עד אמך היא משום אמו אתה מחייבו ואי אתה מחייבו משום אשת אביו ורבנן ערות אביך אביך ממש הוא ולייחייבו שתים חדא הא. אידך מואת זכר לא תשכב וכדרב יהודה דאמר נכרי הבא על אביו חייב שתים. ופירשה האי דקתני חייב שתים ישראל הוא והאי דאמר נכרי לישנא מעליא. כלומר ליכא בישראל דעביד כי האי גוונא וחייב כגון שגג בזה ונתחייב שתי חטאות דאי ס"ד נכרי ודאי הא קי"ל אזהרתן זו היא מיתתן חייב שתים כתרי קטלינן ליה. תניא נמי הכי הבא על אביו חייב שתים ועל אחי אביו חייב שתים איכא דאמר ודלא כר' יהודה איכא דאמר אפילו תימא ר' יהודה מייתי לה בק"ו מאחי אביו: הבא על אשת אביו כו'. פי' אחר מיתת אביו חייב משום אשת אביו בלבד. הבא על כלתו וכו' הבא על הזכור. ת"ר איש פרט לקטן אשר ישכב את זכר בין קטן בין גדול משכבי אשה מגיד לך הכתוב ששתי משכבות באשה. אמר רבן גמליאל הרי זו האשה באת ללמוד כי יש משכב בזכר כאשה ונמצאת למידה כי יש לך שתי משכבות ובשתיהן חייבת בהן. מות יומתו בסקילה. עונש שמענו כמו שפירשנו אזהרה לשוכב מואת זכר לא

עונש שמענו אזהרה מניין. ומהך ג"ם דדמיסה נס לא משמע ליה לאפוקי מה להלן עונש והזהיר: **עשו** כתועבות הגוים. גבי זכור ניחא דיליף שפיר משוס דכתיב בהו תועבה בגופיה אבל בבהמה לא כתיב תועבה בגופיה ואי כפ"ה דכתיב בפרשת עריות כי את כל התועבות אלה כן כל עריות נמי ליתייב שתיס משוס לא יהיה קדש ומשוס לאו דגופייהו ויש לפרש משוס דבתר זכור כתיב וכל בהמה וי"ו מוסיף על ענין ראשון וכאילו כתיב תועבה בגופייהו:

הבא על הזכור והביא זכר עליו.

מע"ג דכרים כריתות (דף נ:) בעי קרא למלק על אחותו שהיא אחות אביו ואחות אמו הכא חייב לר' ישמעאל ב' כיון שהן ב' ביאות אע"ג דליכא קרא למלק אי נמי סוגיא דהכא כרבי אלעזר דאמר התם (דף ג.) כ"מ שאתה מוצא שני לאוין וכרת אחת אלון חטאות ביניהו דלאוין מתלקין: **ואפקיה** רחמנא לנשכב בלשון שוכב.

לר' אבהו הא דאפקיה לנשכב בלשון שוכב איצטריך לכדרשינן בפרק קמא (דף טו.) דהוא ובהמתו בכ"ג:

הנרבע לזכר ונרבע לבהמה.

אף על גב דגופות מוחלקים לא מחייב רבי ישמעאל אלא אחת וגבי ה' נשים נדות דפרק אמרו לו (כריתות דף טו.) וה' שפחות חרופות דפרק ד' ממוסרי כפרה (שם דף ט.) דמחייב על כל אחת ואחת משום ס דדרשינן (שם) ואשה לאלן על כל אשה ואשה והיא שפחה לחייב על כל שפחה ושפחה:

אדרבה

עונש שמענו אזהרה מניין ת"ל [1]ואת זכר לא תשכב משכבי אשה תועבה היא למדנו אזהרה לשוכב אזהרה לנשכב מניין ת"ל [2]לא יהיה קדש מבני ישראל ואומר [3]וגם קדש היה בארץ עשו ככל התועבות הגוים אשר הוריש וגו' דברי רבי ישמעאל רבי עקיבא אומר אינו צריך הרי הוא אומר ואת זכר לא תשכב משכבי אשה קרי ביה לא (ה) [6]תשכב בהמה מנא לן דתנו רבנן [4]איש פרט לקטן אשר יתן שכבתו בבהמה בין גדולה [5]בין קטנה מות יומת בסקילה אתה אומר בסקילה או אינו אלא באחת מכל מיתות האמורות בתורה נאמר כאן תהרגו ונאמר להלן [5]כי הרג תהרגנו מה להלן בסקילה אף כאן בסקילה למדנו עונש לשוכב עונש לנשכב מנלן ת"ל [6]כל שוכב עם בהמה מות יומת [7]אם אינו ענין לשוכב [8]תניהו ענין לנשכב למדנו עונש בין לשוכב בין לנשכב אזהרה מניין ת"ל [7]ובכל בהמה לא תתן שכבתך לטמאה בה למדנו אזהרה לשוכב לנשכב מניין ת"ל [2]לא יהיה קדש מבני ישראל ואומר [3]וגם קדש היה בארץ ואומר דברי רבי ישמעאל רבי עקיבא אומר אינו צריך הרי הוא אומר לא תתן שכבתך לא תתן שכיבתך הבא על הזכור והביא עליו זכר אמר ר' אבהו לדברי רבי ישמעאל חייב [9]שתים חדא מלא תשכב וחדא מלא יהיה קדש לדברי ר"ע [10]אינו חייב אלא אחת לא תשכב לא תשכב חדא היא הבא על הבהמה והביא בהמה עליו אמר רבי אבהו לדברי ר' ישמעאל חייב שתים חדא מלא תתן שכבתך וחדא מלא יהיה קדש לדברי רבי עקיבא [11]אינו חייב אלא אחת שכבתך ושכיבתך חדא היא אביי אמר אפי' לדברי רבי ישמעאל נמי אינו חייב אלא אחת דכי כתיב לא יהיה קדש בגברי כתיב אלא לרבי ישמעאל אזהרה לנשכב מנא ליה נפקא ליה [6]מכל שוכב עם בהמה מות יומת אם אינו ענין לשוכב תניהו ענין לנשכב ואפקיה רחמנא לנשכב בלשון שוכב מה שוכב ענש והזהיר אף נשכב ענש והזהיר הנרבע לזכר והנרבע לבהמה אמר רבי אבהו לדברי רבי עקיבא חייב שתים חדא מלא תשכב וחדא מלא תתן שכבתך לדברי רבי ישמעאל [12]אינו חייב אלא אחת אידי ואידי לא יהיה קדש הוא אביי אמר אפילו לדברי רבי ישמעאל נמי חייב שתים דכתיב כל שוכב עם בהמה מות יומת אם אינו ענין לשוכב תניהו ענין לנשכב ואפקיה רחמנא לנשכב בלשון שוכב מה שוכב ענש והזהיר אף נשכב ענש והזהיר אבל הבא על הזכור והביא זכר עליו הבא על הבהמה והביא בהמה עליו בין לר' אבהו בין לאביי לרבי ישמעאל חייב שלש לרבי עקיבא חייב שתים תנו רבנן זכור לא עשו בו קטן כגדול בהמה עשו בה קטנה כגדולה מאי לא עשו בו קטן כגדול אמר רב [13]לא עשו ביאת פחות מבן תשע שנים כבן תשע שנים ושמואל אמר לא עשו ביאת פחות מבן שלש שנים כבן שלש שנים במאי קמיפלגי רב סבר כל דאיתיה בשוכב איתיה בנשכב וכל דליתיה בשוכב ליתיה בנשכב ושמואל סבר משכבי אשה כתיב תניא כוותיה דרב [14]זכר בן תשע שנים ויום אחד הבא

קטן ואשמעינן הכא דלאו בכל קטנים קאמר אלא דלא בעינן בני עונשין למייב שוכבו אבל גדול קלא בעינן ולקמן פריך מאי היא: **בהמה עשה בה גדולה כקטנה**. למייב את הרובעה: **מאי לא עשו בו קטן כגדול**. איזהו קטן פטור שוכבו ואיזהו דקרית ליה גדול למייב שוכבו דהא פשיטא לן דלאו גדול ממש ובר עונשין בעי דהא את זכר כתיב בין גדול בין קטן: **לא עשו בו ביאת פחות מבן תשע וכו'**. אם בא על פחות מבן תשע פטור ולקמן מפרש טעמא: **רב סבר**. הואיל ואזהרת נשכב משוכב אתא כדר' עקיבא כל דליתיה בשוכב ליתיה בנשכב ושוכב פחות מבן תשע הבא על הזכור גדול ובר עונשין אינו מחייבו מיתה דהא לאו ביאה היא כדאמרינן במסכת נדה (דף מה.) ולקמן מייתי לה בשמעתין (נה:) בן ט' שנים ויום אחד הבא על יבמתו וכו' הלכך נשכב פחות מבן ט' נמי אינו מחייב את שוכבו: **ושמואל סבר משכבי אשה כתיב**. בזכר ואשה בת ג' שנים ראויה לביאה ומחייב שוכבה מיתה וזכר נשכב נמי ל"ש: **תניא נמי הכי וכו'**. בן תשע שנים ויום אחד הוי זכור הא פחות מכן לא הוי זכור ובנשכב קאמר דאילו בשוכב לא קאמר זכור ועוד אי בשוכב קאמר ולחייב את הנשכב גדול קאמר מאי שנא זכור דנקט כל עריות נמי לא ניחייבו על ידי ביאת קטן פחות מבן תשע:

הבא

וגם קדש היה בארץ. מה קדש האמור כאן יש בו תועבה אף בלא יהיה קדש יש בו תועבה והדר גמרינן תועבה האמור בלא יהיה קדש מתועבה האמור במשכב זכור דכתיב (ויקרא כ) אשר ישכב את זכר משכבי אשה תועבה עשו שניהם דמיהם נס מה תועבה האמור שם אף נשכב במשמעו): **וגם קדש היה בארץ**. לשון זנות דכתיב כתועבות הגוים ומשכב זכור תועבה היא: **לא תשכב**. קרי ביה נמי (ה) לא תשכב: **ונאמר להלן**. במסית דכתיב (ב) וסקלתו באבניס: **לנשכב מניין**. זכר שנרבע לבהמה: **אזהרה מניין**. בשוכב בהדיא כתיב (ו) ובכל בהמה לא תתן שכבתך אבל נשכב בזכר לא כתיב: **כתועבות הגוים**. הלא נמי מתועבותיהם הוא דכתיב בפרשת עריות (ויקרא יח) כי את כל התועבות האלה עשו אנשי הארץ: **הבא על הזכור והביא זכר עליו**. בהעלם אחת: **חייב שתים**. דשני לאוין הם דמתרי קראי אתו לפיכך חלוק חטאות ביניהם. והביא זכר עליו גרסינן ולא גרסינן זכור דלא מקרי זכור אלא נקב המשכב: **לדברי ר' עקיבא אינו חייב אלא אחת**. דכיון דמחד קרא נפקי אין חלוק חטאות ביניהם: **דכי כתיב לא יהיה קדש**. בזנות דגברי כתיב אבל בבהמה אין זנות כדילפינן ביבמות (דף נט:) מאתנן זונה ומחיר כלב ולא שייך בה לשון קדשות. והאי דתנייה תנא לעיל לא יהיה קדש לרווחא דמילתא אבל עיקר אזהרה לאו מהתם: **אלא מנא לן נפקא ליה מכל שוכב**. דאפיקתיה לעונש לנשכב בלשון שוכב לילפיה משוכב לאזהרה הלכך אזהרה לשוכב ונשכב מלאו דלא תתן שכבתך הוא חד במשמעותיה וחד מדאיתקש לחבריה וכיון דחד לאו לתרוייהו אין חלוק חטאות ביניהם: **אביי אמר אף לדברי ר' ישמעאל חייב שתים**. דכי כתיב לא יהיה קדש בגברי הוא דכתיב כדאמרן לעיל ונרבע לבהמה לאו מיניה ילף אלא מדאפקיה בלשון שוכב ואיכא לאו דלא תתן שכבתך: **בין לרבי אבהו בין לאביי לר' ישמעאל חייב שלש**. לרבי אבהו בא על הזכור אלא תשכב הביא זכר עליו אלא לא תשכב הביא בהמה עליו אלא לא תתן שכבתך אבל משוס נרבע לבהמה לא מחייב בהדיא הביא זכר עליו דמחד קרא נפקי ולאביי בא על הזכור והביאו עליו תרי מינהו ואת זכר לא תשכב ולא יהיה קדש בא על הבהמה והביאה עליו אלא תתן שכבתך אבל משוס נרבע לבהמה לא מחייב דכיון נרבע מהאי קרא וכל שוכב עם בהמה מדאפקיה רחמנא בלשון שוכב לא מחייב אלא אחת כיון שאינן חלוקין בלאוין: **זכור לא עשה בו קטן כגדול**. בנשכב מיירי והכי קאמר ליחייב שוכבו כדאמרינן לעיל אשר ישכב את זכר בין גדול בין

עין משפט נר מצוה

נג א מיי' פ"א מהלכות איסורי ביאה הל' ט:
נד ב ג מיי' שם הלכה טז:
נה ד ה ו מיי' פ"ד מהלכות סנהדרין הל' ו ופ"ה הלכה ג:
נו ז מיי' פ"א מהלכות איסורי ביאה הל' יד:
נז ח מיי' שם הל' יח:

רבינו חננאל

תשכב אזהרה לנשכב מניין ת"ל לא יהיה קדש מבני ישראל וכתיב וגם קדש היה בארץ עשו ככל תועבות הגוים וגו'. דברי רבי ישמעאל ורבי עקיבא אומר אינו צריך לא תתן שכבתך לא תתן שכיבתך. הבא על הזכר והביא זכר עליו לדברי רבי ישמעאל דמפיק לחיובי דנשכב מלא יהיה קדש חייב שתים לר' עקיבא דמפיק לתרוייהו לשוכב ולנשכב מלאו אחד לא תשכב אינו חייב אלא אחד וכדין הזה הבא על הבהמה והביא בהמה עליו: ת"ר זכור לא עשה בו קטן כגדול כו' אמר רב לא עשו ביאת פחות מבן ט' שנים כבן ט' מאי טעמא כיון דאם ישכב פחות מבן ט' עם אחת מן הערוות אין ממיתין על ידו כדתנן בנדה פ"ה בן ט' שנים ויום א' שבא על אחת מכל הערוות האמורות בתורה מחות על ידו והוא פטור. ודייקינן מינה דווקא בן ט' שנים ויום אחד אבל פחות מיכן לא וכיון שהוא אין לו ביאה כך אין חייבין עליו בשוכב עם זכר. אבל בן ט' שנים ויום א' כיון שיש לו שכיבה ממיתין על ידו כך אם ישכבו עמו מתין השוכבין עמו והוא פטור ושמואל אמר לא עשו ביאת פחות מבן ג' כבן ג' מאי טעמא משכבי אשה כתיב. תניא כוותיה דרב הבא על הזכור בן ט' שנים

מסורת הש"ס

(ה) וכריתות ג. איתא קרי ביה לא תשכב, ב) ועיל טו.), ג) כריתות ג., ד) ועי' רש"ש, ה) דברים יג, ו) ויקרא יח,

תורה אור השלם

1. ואת זכר לא תשכב משכבי אשה תועבה הוא: ויקרא יח כב
2. לא תהיה קדשה מבנות ישראל ולא יהיה קדש מבני ישראל: דברים כג יח
3. וגם קדש היה בארץ עשו ככל התועבת הגוים אשר הורש ה' מפני בני ישראל: מלכים א יד כד
4. ואיש אשר יתן שכבתו בבהמה מות יומת ואת הבהמה תהרגו: ויקרא כ טו
5. כי הרג תהרגנו ידך תהיה בו בראשונה להמיתו ויד כל העם באחרונה: דברים יג י
6. כל שכב עם בהמה מות יומת: שמות כב יח
7. ובכל בהמה לא תתן שכבתך לטמאה בה ואשה לא תעמד לפני בהמה לרבעה תבל הוא: ויקרא יח כג

גליון הש"ס

תוס' ד"ה הנרבע וכו' דדרשינן ואשה. עיין שער המלך פרק י"ז הלכה י"א מהלכות איסורי ביאה:

הגהות הב"ח

(א) גמ' ורש"י לא תשכב משכבי אשה קרי ביה לא תִשְׁכַּב:

מוסף רש"י

אזהרה לנשכב. ואי קשיא גבי עריות היכן מצינו אזהרה לאשה כמו לזכר, דאשכחן בכולהו לאוי, פריק הכי שאני התם כיון דאיסורי נמי מתחייב משכיבה קרינא בה הנפשות העושות, אבל משכב זכר דלא מתחני בני אזהרה (כריתות ג.). **אם אינו ענין לשובב.** לאדם הבא על הבהמה, דהא קרא אחרינא כתיב (ויקרא כ) איש אשר יתן שכבתו, תנהו ענין לנשכב, למיא בהמה עליו (לעיל טו.). לא יהיה קדש. מזומן למשכב זכר (דברים כג יח).

הבא על הבהמה בין כדרכה בין שלא כדרכה. מקרי רובע ומילי מילי קתני לה: **באשה שני משכבות.** כדכתיב בה[1] משכבי. **ובהמה משכב אחד.** דהא לא כתיב בה משכבי. ולענין רביעה קאמר דהאשה הנרבעת לבהמה מתחייבת אף שלא כדרכה כדרך שהיא מתחייבת בבעילת אדם דאילו בבעילת אדם לא אילטריך לרב נחמן למימר דקראי טובא ומתני' איכא ורב פפא נמי לא מצי למימר איכא: **מתקיף לה רב פפא אדרבה אשה דאורחה.** בבעילה אמידעם דאורחא היא מחייב אמידעם דהיינו שלא כדרכה (א) לא דאין אורחה דאין הנאתה מרובה: **בהמה דלאו אורחא.** נבא עליה ביאת שניהם שוין: [1](תניא דלא כתרוייהו): **המערה.** שלא גמר ביאתו איכא למאן דאמר (ביבמות דף נה:) זו נשיקת אבר על הנקב ואיכא למ"ד הערלה זו הכנסת עטרה דהוא דבר מועט אבל יותר הוא על נשיקה מיהו גבי עריות קיי"ל (סס) הערלה כגמר ביאה דכתיב בנדה[2] את מקורה הערה וילפינן (סס דף ח.) שאר עריות מנדה בהקישא דר' יוסי כי את כל אשר יעשה מכל התועבות האלה[3] הוקשו כולן זה לזה הכא מאי: **משכבי אשה כתב ביה.** בזכר ומאי קא מבעיא ליה כל דמחייב באשה מחייב נמי ביה: **אם אינו ענין.** להך הערלה דכתיבא גבי אחות אמו ואחות אביו דכתיב בהו (ויקרא כ) כי את שארו הערה אם אינו ענין לגופיה דהא אתיא בהקש דנדה בכל שאר עריות כדפרישית תנהו ענין לבהמה: **למה לי למכתביה להערלה דידה גבי חייבי כריתות.** אחות אב ואחות אם אין בהם מיתה: **לכתבה גבי.** חד מעריות של חיוב מיתה: **איידי דכולי קרא.** דעריות[4] אחות אמך ואחות אביך לא תגלה כי את שארו הערה וגו' (סס): **לדרשא אחא.** בינמות בפרק הבא על יבמתו (דף נד:) דהא כתיבא בכל חד וחד בגנפי נפשיה בפרשת עריות בגמרי מות[5] והדר כתיב בקדושים תהיו[6]: **קבסתן.** לערתיי שבאלתני דבר שאי אפשר: **בקושי.** בקשיו של אבר: **לא משכחת.** שיוכל לבופו[7] לעצמו: **משמש מה.** בגבר מת בלא קושי: **למ"ד משמש מה בעריות וכו'.** פלוגתא היא בשבועות בשלהי ידיעות הטומאה (דף יח.): **מחייב אשוכב ואנשכב.** דתרוייהו איתנהו ביה: **עובד כוכבים הבא על הבהמה מהו.** שתקבל הבהמה על ידו גבי ישראל פרשי' במתני' [נד.] מרי טעמא לפי שבאת לאדם תקלה על ידה ושלא תהא עוברת בשוק לאחר זמן ואמרו וכו' דהיינו קלון. וגבי עובד כוכבים תקלה איכא דבני נח החזירו על הערות לקמן בפרקין (דף נו.): **קלון ליכא.** דרכן בכך ואין מתביישין ועוד דאקלון דידהו לא חס רחמנא: **אילנות.** של אשירה דכתיב בהו (דברים יב) תשרפון באש אמרה תורה וכו' אלמא תקלה אע"פ שאין קלון דהא אשירה לעובד כוכבים אינה קלון אלא תקלה שאף הם החזירו על עבודת כוכבים: **אלא מעתה.** דמשום תקלה לחודה נסקלת: **עובד כוכבים המשתחוה לבהמתו.** דאיכא תקלה שהוא נהרג על ידה תתסר הבהמה לישראל בהנאה ונקטלה לבהמה: (ב) **איכא מידי דישראל לא מיתסר.** בהמתו בהשתחואתו דקיימא לן (תמורה דף כט.) בעלי חיים אין נאסרין מפני עבודת כוכבים דמדאילטריך קרא למיסר נעבד לקרבן גבוה מכלל דלהדיוט שרי: **ישראל נמי תתסר מידי דהוה ארביעה.** דאסרינן לה ומקטלא וכי אילטריך למיסר נעבד לגבוה כגון נעבד על פי עד אחד או ע"פ הבעלים דנברא לא מקטיל ואיהי נמי לא מקטלא דהא רובע ונרבע אסר להו קרא לגבוה וקשיא לן למה לי קרא ממשקה ישראל כתיב [יחזקאל מה] מן המותר לישראל ואוקים בנרבע על פי אחד או על פי הבעלים דנברא לא מקטיל ואיהי נמי לא מקטלא בפרק שני דתמורה (שם): **אמר אביי זה קלונו מרובה.** שיש כאן קלון שעבר על מצות קונו וקלון שגינה עצמו בדבר מגונה: **וזה קלונו.** דעובד[8] כוכבים מועט. וסבירא ליה לאביי תקלה וקלון בענין דלית ליה דרב ששת אי נמי סבירא ליה כותיה דמתוך שקלונו מרובה איכא קלון ואפילו מעובד כוכבים ומיהו מאילנות לא גמר לה: **בבעלי חיים קא אמרינן.** דלא מתסרי במלתא זוטרתא: **דהא חס רחמנא.** שהצריך להם ג"ד של עשרים ושלשה והעדאת עדים: **רבא אמר.** להכי לא יליפינן נעבד מנרבע משום דלא נהנית הבהמה מעבירה וגבי עובד כוכבים הבא על הבהמה כרב ששת סבירא ליה דהא איתהניא מעבירה: **אם שמע.** דתקלה בלא קלון מקטיל מדקתני במתני' תרי בני והויא ריש מסנה יתירא דקתני סיפא דבר אחר וכו' ומהך סיפא משמע דתרוייהו איכא דקתני ויאמרו זו היא היינו קלון ושנסקל היינו תקלה עבירה ומדתנא לריש שמע מינה תקלה גרידתא דוקא נקט בלא קלון כגון עובד כוכבים דהא ליכא למימר תנא ריש תקלה וסיפא קלון למימרא דתרוייהו בענין דהא מדסיפא שמע מינה:

ה"ג

אדרבה אשה דאורחה בו'. הא פשיטא בכולה הש"ס דבאשה מתחייב אשני משכבות דמשכבי אשה כתיב אלא רב פפא ה"ק אם יש לחלק בין אשה לבהמה איפכא הוה ליה למימר: **זה קלונו מרובה.** פ"ה דס"ל לאביי דבענין תקלה וקלון ולית ליה דרב ששת דמחייב בהמה הנרבעת לעובד כוכבים מ"ג אית ליה אלא דס"ל מתוך שקלונו מרובה איכא קלון לעובד כוכבים ומאילנות לא גמיר ופי' דוחק דמשמע דלשנויי מילתא דרב ששת בא דמחייב אע"ג דליכא קלון לעובד כוכבים ועוד קשה היאך פשיט רב ששת מאילנות שטעונין שריפה משום תקלה לחודא הכי נמי לבהמה שרבעה עובד כוכבי' הא ודאי פשיטא דאיכא תקלה לחודה ושריא דמתסיק משום דחס רחמנא אבעלי חיים וה"ה נרביעה דליכא למילף מאילנות וי"ל דהכי פשיט כי היכי דגבי אילנות השוה הכתוב של עובד כוכבים לשל ישראל אע"ג דבישראל איכא תקלה וקלון ובשל עובד כוכבים ליכא אלא תקלה לחוד ה"נ גבי בהמה יש להשוות נרבע לעובד כוכבים לנרבע דישראל אע"ג דבישראל איכא תקלה וקלון ובעובד כוכבים ליכא אלא תקלה לחודה ופריך עובד כוכבים המשתחוה לבהמתו תתסר ומיקטלה משום תקלה לחודה ומשני ומי איכא מידי כו' הא לא אסרינן נרבעת לעובד כוכבים אלא כדי להשוותה לנרבעת לישראל ופריך ישראל גופיה מיתסר מידי דהוה ארביעה וכיון דנאסור נעבד דישראל משום תקלה וקלון כמו ברביעה נאסור נמי נעבד לעובד כוכבים אפילו משום תקלה לחודה ומשני זה קלונו מרובה אין לנמו' נעבד דישראל מנרבע לישראל דנרבע לישראל קלונו מרובה ונעבד דישראל תקלה איכא וקלון מרובה ליכא:

וחיינן

הבא על הבהמה בין כדרכה בין שלא כדרכה והאשה המביאה את הבהמה עליה בין כדרכה בין שלא כדרכה חייב דרש רב נחמן בר רב חסדא באשה שני משכבות ובבהמה משכב אחד מתקיף לה רב פפא אדרבה אשה דאורחה היא אמשכב מיחייב אמידעם אחרינא לא מחייב בהמה דלאו אורחא היא לחייב עלה על כל נקב ונקב תניא [6](דלא כתרוייהו) זכר בן תשע שנים ויום אחד הבא על הבהמה בין כדרכה בין שלא כדרכה והאשה המביאה את הבהמה עליה בין כדרכה בין שלא כדרכה חייב א"ל רבינא לרבא [3]המערה בזכור מהו [8]המערה בזכור [1]משכבי אשה כתיב ביה אלא המערה בבהמה מהו א"ל אם אינו ענין להעראה דכתיבא גבי [2]אחות אביו ואחות אמו דלא צריכא דהא איתקש להעראה דנדה [3]תניהו ענין להעראה דבהמה מכדי בהמה מחייבי מיתות ב"ד היא למה לי דכתיב להעראה דידה גבי חייבי כריתות לכתביה גבי חייבי מיתות בית דין וליגמור חייבי מיתות בית דין מחייבי מיתות בית דין הואיל וכוליה קרא לדרשא הוא דאתי כתיבא נמי מילתא דדרשא בעא מיניה רב אחדבוי בר אמי מרב ששת המערה בעצמו מהו אמר ליה [3]קבסתן אמר רב אשי מאי תיבעי לך בקושי לא משכחת לה כי משכחת לה במשמש מת למאן דאמר [7]משמש מת בעריות פטור הבא פטור ולמאן דאמר חייב הבא מיחייב תרתי מיחייב אשוכב ומיחייב אנשכב בעו מיניה מרב ששת [7]עובד כוכבים הבא על הבהמה מהו תקלה וקלון בענין והכא תקלה איכא קלון ליכא או דילמא תקלה אע"פ שאין קלון אמר רב ששת תניתוה מה אילנות שאין אוכלין ואין שותין ואין מריחין אמרה תורה השחת שרוף וכלה הואיל ובא לאדם תקלה על ידן המתעה את חבירו מדרכי חיים לדרכי מיתה על אחת כמה וכמה אלא מעתה עובד כוכבים המשתחוה לבהמתו תיתסר ומקטלא מי איכא מידי דלישראל לא אסר ולעובד כוכבים אסר ישראל גופיה ליתסר מידי דהוה ארביעה אמר אביי זה קלונו מרובה וזה קלונו מועט והרי אילנות דאין קלונן מרובה ואמרה תורה השחת שרוף וכלה בבעלי חיים קאמרינן דחס רחמנא עלייהו רבא אמר אמרה תורה בהמה נהנית מעבירה תיהרג והרי אילנות דאין נהנין מעבירה ואמרה תורה השחת שרוף וכלה בבעלי חיים קאמרינן דחס רחמנא עלייהו ת"ש [8]ד"א שלא תהא בהמה עוברת בשוק ויאמרו זו היא שנסקל פלוני על ידה מאי לאו

מדסיפא

מסורת הש"ס

א) רש"ל מ"ז, ב) ינמות נד:, ג) קידושין כו: [ועמ"ש בפ"ד שם שר"מ פירש קנסתן נגנת דעתנו ודמאמר' נמלא נגב מו קניוסטוס והעיון המרין עוד סוף דבריו כאלה שמראה את חבירו דבר מעוקף וכו' ע"ש וז"ל הרב אלפס בב"ב פ"ה דף קלח. קנסתן כלומר הפכתה את בני מעי להקיא], ד) [ינמות נה: שבועות יח.], ה) [ועיל נד.], ו) [ויקרא יח], ז) (רש"ל מוסק זה), ח) [ויקרא כו], ט) [ויקרא יח], י) בס"א: לערות, כ) [ויקרא יח], ל) [שם כו], מ) בס"א: לכופפו, נ) בס"א: דעבודת,

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה מתקיף וכו' אלא כדרכה דאין אורחא לא לאין: (ב) ד"ה מי איכא מידי:

רבינו חננאל

ויום א': והבא על הבהמה בין כדרכה בין שלא כדרכה והאשה המביאה בהמה עליה בין כדרכה בין שלא כדרכה חייבין. אמר רבא המערה בזכור חייב מאי טעמא משכבי אשה כתב. המערה בבהמה נמי חייב. אתיא בהקישא. כדאמרינן הערה דכתיבא גבי אחות אביו ואחות אמו דלא צריכא דהא איתקוש להעראה דנדה תניהו להעראה דבהמה ראסיק' דהאי קרא וערו' אחות אמך ואחות אביך לא תגלה כי את שארו הערה עונם ישאו כוליה קרא לדרשא הוא דאתא ומפורש ביבמות פ' הבא על יבמתו בתחלתו: בעי רב אחדבוי המערה בעצמו מהו ואמר רב אשי מערה בעצמו בקישוי לא משכחת לה כלומר בקישוי גיד לא משכחת לה כי משכחת לה במשמש מת פי' גיד בלא קישוי נקרא מת ומאן דאמר משמש מת בעריות חייב חייב כו' וזה מפורש בשבועות פרק ידיעות הטומאה באחריתו בגמרא זו היא מצות עשה שבמקדש דתנינן איזו היא מצות עשה שבנדה שחייבין עליו היה משמש עם הטהורה ואמרה לו נטמיתי פירש מיד חייב שיציאתו הנייה לו כביאתו. היכי עביד אמר רב הונא משמיה דרבא נועץ צפרניו בקרקע עד שימות. פי' שימות

עין משפט נר מצוה

נח א מיי' פ"א מהלכות איסורי ביאה הלי"ד:
נט ב מיי' שם הלט"ז:
ס ג מיי' שם הל"א [טור אה"ע סי' כז]:
סא ד מיי' פ"ע מהלכות מלכים הלכה ו:

תורה אור השלם

1. ואת זָכָר לֹא תִשְׁכַּב משכבי אִשָּׁה תוֹעֵבָה הוּא: ויקרא יח כב
2. וְעֶרְוַת אֲחוֹת אִמְּךָ וַאֲחוֹת אָבִיךָ לֹא תְגַלֶּה כִּי אֶת שְׁאֵרוֹ הֶעֱרֶה עֹנָם יִשָּׂאוּ: ויקרא כ יט

מוסף רש"י

משמש מת. נאמר מת בלא קישוי דאין לאוי להזריע (יבמות נה:).

רבינו חננאל (המשך)

הגיד. אמר רבא זאת אומרת משמש מת בעריות פטור ואבי אמר לעולם משמש מת בעריות חייב והכא היינו טעמא דפטור משום דאונס הוא. אליבא דאבי דאמר חייב מערה בעצמו חייב שתים. אחת משום שוכב ואחת משום נשכב. בעו מיניה מרב ששת נכרי הבא על הבהמה תיהרג הבהמה אי לא. טעמא מאי נהרגת משום דאירע תקלה על ידה ליהרג בני אדם. וקלון כדי שלא תהא בהמה זו עוברת בשוק ואו' זו היא שנסקל פלוני על ידה והכא תקלה איכא שהרי (שהרג) [נהרג] הרובעה אבל קלון ליכא (קלון) דעבו"ם ליכא קלון או דילמא תקלה אע"ג דליכא קלון נהרגת. אמר להו תניתוה ומה אילנות כגון אשרה שאין אוכלין ולא שותין ולא מריחין שבאת תקלה על ידן ונתחייבו עובדיהן אמרה תורה השחת שרוף וכלה. המתעה חבירו מדרך חיים לדרכי מיתה לא כ"ש ומסקנא הכי דאפילו תקלה בלא קלון נהרגין ואקשינן אי הכי דחייבי לתקלה בלא קלון וקטלינן. עכו"ם שהשתחוה לבהמתו תיאסר הבהמה ותיהרג ודחינן והלא נעבד כי האי גונא לישראל לא קטלינן לבהמה בהמה דעכו"ם קטלינן ליה מי איכא מידי דלישראל לא מקטיל ובעכו"ם מקטיל ואמרינן בהמה של ישראל תיהרג הנעבדת כמו שנהרגת הנרבעת ודחינן קלון הרובע מרובה מן העובד. רבא אמר אמרה